

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 357/2025-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. René Hudzovič, s.r.o., Štefánikova trieda 49, Nitra proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 12Co/39/2021-654 z 18. januára 2022 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/168/2022 z 23. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12Co/39/2021-654 z 18. januára 2022 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5Cdo/168/2022 z 23. mája 2024 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu alebo krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 19C/140/2012 sa sťažovateľ podanou žalobou domáhal proti spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., Dostojevského rad 4, Bratislava (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody na zdraví.

3. Rozsudkom č. k. 19C/140/2012-523 z 15. marca 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd zastavil konanie v časti o zaplatenie náhrady škody na zdraví, a to jednorazového odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 32 367,20 eur a zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 11 997,44 eur (I. výrok). Žalovanú zaviazal zaplatiť sťažovateľovi jednorazové odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 7 268 eur (II. výrok) a sumu 6 749 eur z dôvodu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sťažovateľa o 30 % (III. výrok). Vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľa zamietol (IV. výrok). Sťažovateľovi a štátu priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 % (V. a VI. výrok).

3.1. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že 27. septembra 2009 došlo k dopravnej nehode, pri ktorej sťažovateľ utrpel závažné poškodenie zdravia spočívajúce v telesnom poškodení, ako aj poškodení psychickým (duševnom, zmyslovom). Sťažovateľ okrem iných závažných telesných zranení a poškodení utrpel aj ťažký úraz mozgu, pričom bol 3,5 mesiaca v bezvedomí. Voči žalovanej si uplatňoval viaceré nárokov s tým, že žalovaná mu v súvislosti s poškodením jeho zdravia vyplatila spolu sumu 63 013,63 eur. Súd mal z odborného posudku o invalidite vykonaného posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne z 2. novembra 2010 preukázanú mieru poklesu schopnosti sťažovateľa vykonávať zárobkovú činnosť o 80 % s tým, že invalidita sťažovateľa vznikla v dôsledku dopravnej nehody. V konaní boli predložené viaceré listinné dôkazy, a to lekárske správy, znalecké posudky, ich doplnenia, ako aj kontrolné znalecké posudky, v ktorých lekári, ako aj znalci dospeli k odlišným záverom. S podanou žalobou sťažovateľ predložil lekárske posudok MUDr. Jozefa Mattu a MUDr. Františka Kuzmu z 25. septembra 2012, ktorým bolo ohodnotené sťaženie jeho spoločenského uplatnenia – položka č. 255 – duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov – spolu 400 bodmi. Následne bol 16. septembra 2013 MUDr. Jozefom Mattom a MUDr. Františkom Kuzmom vypracovaný lekárske posudok, v ktorom bola ohodnotená položka č. 253 – vážne mozgové alebo duševné poruchy pri ťažkom poranení hlavy, organický psychosyndróm, organická afektívna porucha – celkom 1 150 bodmi. Súdom ustanovená znalkyňa MUDr. Dária Strhanová vypracovala znalecký posudok č. 30/2016 z 10. mája 2016, v ktorom stanovila diagnózu organický psychosyndróm, depresívna porucha reaktívna a sťažovateľovi priznala položku č. 255 – vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií (počet bodov 400) – a položku č. 253 – vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy (počet bodov 100). Sťažovateľ bol v roku 2016 vyšetrený aj znalcom MUDr. Ivanom Androm, PhD., MHA, ktorý mu za ohodnotenie položky č. 253 priznal maximálny počet bodov 1 560, ktorý vzhľadom na vek sťažovateľa v čase nehody (40 rokov) ešte zvýšil o 100 %, teda na celkový počet bodov 3 120. Vzhľadom na výrazné rozdiely v bodových ohodnoteniach sťaženia spoločenského uplatnenia sťažovateľa, ako aj v stanovených diagnózach, ktoré vyplynuli zo znaleckých posudkov, okresný súd vykonal konfrontáciu uvedených znalcov na pojednávaní a keďže sa rozdiely nepodarilo odstrániť, poveril vypracovaním kontrolného znaleckého posudku znalca MUDr. Eduarda Višňovského, ktorý v posudku č. 55/2020 z 13. júla 2020 položku č. 253 ohodnotil počtom bodov 693, pričom túto položku vzhľadom na vek sťažovateľa v čase úrazu navýšil o 1/3 a sťažovateľovi priznal spolu 924 bodov. Sťažovateľ predložil v konaní aj súkromný znalecký posudok Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., v ktorom znalci ohodnotili sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu položkou č. 253 – Vážne

mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy – 1 040 bodmi a túto položku navýšili o dvojnásobok (2 080 bodov).

3.2. Súd dospel k záveru, že vzhľadom na poškodenie mozgu sťažovateľa, ako aj preukázané stanovené diagnózy, a to organickú poruchu osobnosti, ako aj organickú afektívnu poruchu, zohľadniac následky poškodenia a obmedzenia sťažovateľa v jeho živote, bolo primerané priznať mu za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia ohodnotenie položky č. 253 stanovením 910 bodov, čo zodpovedá strednému bodovému rozsahu zákonom stanovenej sadzby (260 – 1 560). Súd pritom vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského, avšak vzhľadom na to, že u sťažovateľa bola stanovená aj ďalšia diagnóza, a to organická afektívna porucha, ktorú znalec MUDr. Eduard Višňovský vo svojom znaleckom posudku nehodnotil, tiež vzhľadom na obmedzené fungovanie a preukázaný pokles schopnosti sťažovateľa uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, sexuálnom, pracovnom, kultúrnom a športovom živote považoval za spravodlivé stanovenie bodov v polovici zákonom stanoveného bodového rozpätia. Ako primerané hodnotil zvýšenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 50 %, čo predstavuje celkom 1 365 bodov. Vychádzajúc z hodnoty jedného bodu 16,48 eur, celková suma náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia tak predstavovala 22 496 eur. V súlade s § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“), zdôrazňujúc závažné následky dopravnej nehody, okresný súd zvýšil náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia o 30 %, t. j. o sumu 6 749 eur. Keďže v priebehu konania bola sťažovateľovi uhradená žalovanou suma 15 228 eur, okresný súd zaviazal žalovanú na zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 7 268 eur (22 496 eur – 15 228 eur = 7 267,20 eur). Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

4. O odvolaniach žalovanej a sťažovateľa krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu v napadnutom II. výroku a v časti III. výroku o zaplatenie 2 180,60 eur podľa § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. V ďalších napadnutých výrokoch IV a VI rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny a rozhodol o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

4.1. Odvolací súd konštatoval, že v danom prípade nebolo možné zohľadniť závery súkromného znaleckého posudku č. 98/2019 z 30. apríla 2020 vypracovaného Ústavom pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., ktorého posudok mal odstrániť rozpory záverov znalcov MUDr. Andrého, PhD., MHA, a MUDr. Strhanovej. Z výpisu z obchodného registra totiž zistil, že znalec MUDr. Ivan André, PhD., MHA, je jedným zo spoločníkov a tiež znalcom Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o. Pre pomer znaleckého ústavu k znalcovi MUDr. Andrému, PhD., MHA, preto možno mať podľa odvolacieho súdu pochybnosti o jeho nezaujatosti. Odvolací súd preto pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia sťažovateľa vychádzal výlučne z kontrolného znaleckého posudku znalca MUDr. Eduarda Višňovského, ktorý sa veľmi podrobne zaoberal všetkými otázkami súvisiacimi s komplexným posúdením zdravotného stavu sťažovateľa, pričom sa oboznámil s jeho zdravotnou dokumentáciou a so všetkými lekáorskými nálezmi. Stotožnil sa so závermi súdu prvej inštancie, pokiaľ išlo o zvýšenie náhrady

za sťaženie spoločenského uplatnenia za psychické útrapy súdom podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o 30 %, ktoré považoval za primerané a zodpovedajúce obmedzeniam sťažovateľa. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že v rovnakom rozsahu bolo sťažovateľovi priznané aj zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v prípade fyzických následkov (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 10C/140/2012). Keďže nárok sťažovateľa na zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle záverov znaleckého posudku MUDr. Višnovského je dôvodný v sume 15 228 eur, odvolací súd zmenil napadnutý II. výrok rozsudku okresného súdu a žalobu v časti nároku o zaplatenie 7 268 eur zamietol. Rovnako zmenil rozsudok v jeho III. výroku a žalobu zamietol v časti o zaplatenie sumy 2 180,60 eur, keďže 30 % zvýšenie zo sumy 15 228 eur predstavuje sumu 4 568,40 eur. V tejto časti nebolo žiadnou zo strán sporu podané odvolanie, preto rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť.

5. Proti predmetnému odvolaciemu rozsudku sťažovateľ podal dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

6.1. K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu je náležite odôvodnený, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný či arbitrárny. Odvolací súd zrozumiteľne vysvetlil svoje závery týkajúce sa miery poškodenia psychického zdravia sťažovateľa, pričom vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Višnovského, ktorého úlohou bolo skonfrontovať jednotlivé rozporné závery prechádzajúcich znalcov a analyzovať zdravotnú dokumentáciu sťažovateľa. V súvislosti s tvrdým porušením postupu podľa § 383 CSP a § 384 ods. 1 CSP odvolacím súdom najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že 11. januára 2022 krajský súd uskutočnil pojednávanie, pričom zo zápisnice o pojednávaní vyplýva, že odvolací súd zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu, preto k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces nedošlo. Podľa najvyššieho súdu odvolací súd dostatočným spôsobom odôvodnil, z akého dôvodu nevykonal súkromný znalecký posudok s ohľadom na prepojenie Ústavu pre znaleckú činnosť Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o, a znalca MUDr. Andrého, PhD. MHA.

6.2. Pokiaľ ide o namietané nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a), prípadne b) CSP, dovolací súd zdôraznil, že sťažovateľ sám v priebehu dovolacieho konania opakovane uviedol, že ním naformulovanú otázku krajský súd neriešil. Chýba teda zákonný predpoklad prípustnosti dovolania, teda že na riešení určitej otázky bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu. V tejto časti preto nebolo dovolanie sťažovateľa prípustné, keďže dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom vyžadovaným § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti po opise podstaty sporu namieta, že účinky výkonu dovolacej právomoci najvyššieho súdu nemožno vyhodnotiť ako zlučiteľné s jeho právom na spravodlivé súdne konanie. Argumentáciu najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku považuje za neadresnú a čiastočne za nesprávnu, pričom najvyšší súd iba formalisticky preskúmal dôvody jeho dovolania

a obmedzil sa na citáciu z odbornej literatúry a pasáží, ktoré sa objavujú takmer vo všetkých rozhodnutiach najvyššieho súdu, navyše ešte aj s odkazom na už prekonanú judikatúru a názory, ktorých ústavnú neakceptovateľnosť ústavný súd už vytkol najvyššiemu súdu. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je preto podľa sťažovateľa nelogické, nekonzistentné a nejasné. Vytýka najvyššiemu súdu, že sa nevyjadril k jeho dovolacej námietke týkajúcej sa nedostatočnosti odôvodnenia odvolacieho rozsudku, v ktorom absentovalo uvedenie toho, aký odvolací dôvod krajský súd považoval za naplnený pre aplikáciu § 388 CSP a z akého dôvodu nepostupoval podľa § 389 CSP a nepristúpil k zrušeniu prvoinštančného rozsudku. Za neudržateľný a nezodpovedajúci obsahu jeho dovolania považuje záver najvyššieho súdu o nevymedzení dovolacieho dôvodu zákonom vyžadovaným spôsobom, pokiaľ išlo o namietané nesprávne právne posúdenie vecí. Je presvedčený, že v dovolaní jednoznačne vymedzil právnu otázku, a teda dovolanie malo všetky zákonom vyžadované náležitosti. Právnu otázku vymedzil v znení, „*či pri určení výšky náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. a pri určení zvýšenia bodového hodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. je v právomoci súdu vlastným výpočtom rozdielne od jednotlivých znaleckých posudkov určovať počet bodov na ohodnotenie bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 5 ods. 1 cit. zákona) a zvyšovať bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 10 ods. 4 cit. zákona) v prípade existencie viacerých znaleckých posudkov so stanovenou rozdielnou výškou počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo a rozdielnym zvýšením bodového hodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia*“.

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ namieta, že odvolací súd sa dopustil nesprávnej interpretácie § 11 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 382/2004 Z. z.“), čím došlo k závažnému pochybeniu v procese dokazovania. V danom prípade Ústav pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., nemal žiaden pomer k veci, zadávateľovi (sťažovateľovi) ani k inej osobe, ktorej sa úkon (znalecký posudok) týkal. Znalec MUDr. Ivan André, PhD., MHA, nie je inou osobou, ktorej sa úkon týka, teda v danom prípade nemožno vyvodit' žiadnu pochybnosť o nezaujatosti Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r. o. Podľa sťažovateľa skutočnosť, či je Ústav pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., vylúčený, musel posúdiť v prvom rade tento ústav a pokiaľ dospel k záveru, že vylúčený nie je, tak nemohli byť v danom prípade splnené podmienky na jeho vylúčenie. Tvrdí, že je bežnou praxou, že znalecké ústavy posudzujú i znalecké posudky iných znalcov, ktorí sú ich členmi. Znalec MUDr. André, PhD., MHA, sa pritom žiadnym spôsobom nezúčastňoval na vypracovaní súkromného znaleckého posudku. Nesúhlasil s názorom, že ústav mal v danom prípade povinnosť odmietnuť vykonanie znaleckého úkonu s poukazom na § 12 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. Odvolací súd sa v procese hodnotenia dôkazov dopustil pochybenia, keďže na pojednávaní 11. januára 2022 odmietol vykonať dôkaz – súkromný znalecký posudok Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o. Nevykonanie uvedeného dôkazu malo okrem iného za následok, že odvolací súd neodstránil pochybnosti o správnosti záverov znaleckého posudku vypracovaného znalcom MUDr. Eduardom Višňovským ani rozpory záverov uvedeného posudku s ostatnými vo veci vykonanými dôkazmi. Namieta, že postup odvolacieho súdu bol v rozpore s § 384 ods. 1 CSP, keďže odvolací súd zmenil

prvoinštančný rozsudok bez toho, aby zopakoval dokazovanie, čím došlo k zásahu do práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.

9. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na značné rozpory medzi závermi súkromného znaleckého posudku Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., a závermi posudku súdom ustanoveného znalca MUDr. Višňovského, ktorý u sťažovateľa nezistil dve závažné psychiatrické ochorenia (organická afektívna porucha, posttraumatická stresová porucha), a teda nesprávne stanovil bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Odvolaciemu súdu tiež vytýka, že neodstránil pochybenie súdu prvej inštancie, ktorý nepostupoval podľa § 207 ods. 3 CSP a vypracovaním kontrolného znaleckého posudku nepoveril znalecký ústav, ale iba jediného znalca MUDr. Višňovského. Zdôraznil, že chronické depresívne príznaky a organický psychosyndróm ho limitujú podstatne viac ako fyzické poškodenie zdravia, čo odôvodňuje zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo väčšom rozsahu ako stanovili konajúce súdy, t. j. viac ako v rozsahu 30 %.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

10. V súvislosti s porušením označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, podľa ktorého, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 8/2022).

11. Z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu meritórne prejednané a ako nedôvodné bolo zamietnuté podľa § 448 CSP. Z predostretej sťažnostnej argumentácie zhrnutej v bodoch 7 až 9 vyplýva, že sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu formuluje námietky, ktoré sa argumentačne významne prekrývajú s jeho dovolacími námietkami (absencia riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku, nevykonanie dôkazu – súkromného znaleckého posudku, postup v rozpore s § 384 ods. 1 CSP, neodstránenie pochybenia prvoinštančného súdu pri nariadení kontrolného znaleckého dokazovania). Tieto však boli predmetom preskúmania najvyšším súdom z hľadiska posudzovanej prípustnosti a následne dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Preto možno v tejto konkrétnej veci sťažovateľa dovolanie a rozhodovanie najvyššieho súdu o ňom vyhodnotiť ako účinný prostriedok nápravy v poslednom stupni a sťažovateľ mal možnosť brániť a napokon aj bránil svoje ústavné práva v dovolacom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu právam sťažovateľa označeným v bode 1 tohto uznesenia predchádza oprávneniam ústavného súdu, a to vzhľadom na už zmienený princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

12. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá na opätovné posúdenie obdobných argumentov sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku odvolacieho súdu

právomoc (porov. napr. I. ÚS 546/2022, I. ÚS 17/2023). Tieto už totiž boli predmetom posúdenia v dovolacom konaní, iniciovanom sťažovateľom, ktoré najvyšší súd zavŕšil vydaním napadnutého rozsudku.

13. Keďže sťažovateľ využil možnosť podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (a to bez toho, aby v ústavnej sťažnosti tvrdil, že niektorá z jeho dovolacích námietok nemohla byť v dovolacom konaní uplatnená), ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

14. Jedným zo základných komponentov práva na spravodlivé súdne konanie je aj povinnosť konajúceho súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny a neprehľadný. Náležité odôvodnenie rozhodnutia ako prostriedok k zamedzeniu svojvôle súdu má súčasne zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania. Účastník konania má teda právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04, I. ÚS 458/2022).

15. Porušenie práva na spravodlivé súdne konania spočíva podľa sťažovateľa v nekonzistentnosti a nejasnosti napadnutého rozsudku dovolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými jeho zásadnými argumentmi uplatnenými v podanom dovolaní.

16. Ústavný súd sa preto zamerával na posúdenie, či kvalita odôvodnenia napadnutého rozsudku vyhovuje ústavnoprávnym požiadavkám vyplývajúcim z jeho judikatúry a či je názor dovolacieho súdu o náležitom odôvodnení rozsudku krajského súdu ústavne akceptovateľný.

17. Po detailnom oboznámení sa s dôvodmi napadnutého rozsudku a obsahom predloženého dovolania sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že dovolací súd reagoval na všetky podstatné námietky sťažovateľa, ktorými v dovolaní odôvodňoval porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces a táto sťažnostná námietka je preto neopodstatnená. Dovolací súd sa vyjadril k absencii náležitého odôvodnenia odvolacieho rozsudku, pričom konštatoval, že rozsudok krajského súdu spĺňa kritériá kladené na riadne odôvodnenia rozhodnutia súdu vyplývajúce z § 220 CSP v spojení s § 393 CSP, pričom argumentáciu poskytnutú odvolacím súdom považoval za konzistentnú a presvedčivú. Vo vzťahu k výhrade sťažovateľa o nesprávnosti kontrolného znaleckého posudku súdom ustanoveného znalca MUDr. Višňovského, z ktorého odvolací súd vychádzal po vysvetlení dôvodov, pre ktoré nebolo možné prihliadať na súkromný znalecký posudok vypracovaný Ústavom pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o., dovolací súd odkázal na príslušné časti odôvodnenia odvolacieho rozsudku. Konštatoval, že odvolací súd sa riadne vysporiadal aj s ďalšími lekáorskými nálezmi, na ktoré sťažovateľ odkazoval v podanom dovolaní. Bez povšimnutia najvyšší súd neponechal ani dovoláciu námietku týkajúcu sa postupu odvolacieho súdu, ktorý podľa sťažovateľa nerespektoval § 383 CSP a § 384 CSP tým, že prvoinštančný rozsudok zmenil bez toho, aby sám zopakoval dokazovanie. Predmetnú námietku vyhodnotil ako nedôvodnú,

poukazujúc na skutočnosť, že odvolací súd nariadil v rámci odvolacieho konania pojednávanie, na ktorom zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu (bod 14 napadnutého rozsudku). Rozsudok dovolacieho súdu je vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti a následnosti dôvodnosti dovolania z hľadiska existencie vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP podľa názoru ústavného súdu ústavne udržateľný a nevykazuje známky arbitrárneho a nepreskúmateľného rozhodnutia, tak ako to tvrdí sťažovateľ v ústavnej sťažnosti.

18. Sťažovateľ je ďalej presvedčený, že s ohľadom na závažné psychické následky, ktoré utrpel v spojitosti s dopravnou nehodou, mu prislúcha mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. vo väčšom rozsahu, ako mu priznali konajúce súdy, teda viac ako 30 %.

19. Ústavný súd v tomto smere uvádza, že všeobecným súdom príslušná právna úprava poskytuje široký priestor na úvahu o tom, aká suma mimoriadneho zvýšenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, zodpovedá po zohľadnení všetkých okolností konkrétneho prípadu zásade primeranosti, avšak použitie úvahy o takomto zvýšení kladie na konajúce súdy značné nároky. V tomto smere je potrebné zdôrazniť, že ústavnému súdu z pohľadu jeho postavenia ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) rozhodne neprináleží určovať, v akej konkrétnej výške by mala byť jednotlivcovi náhrada, resp. jej zvýšenie za sťaženie spoločenského uplatnenia priznaná, avšak z ústavného prieskumu nemožno vyňať posúdenie postupu, akým konajúci súd k stanoveniu sumy odškodnenia dospel (pozri tiež Nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 350/03 z 29. septembra 2005 alebo sp. zn. II. ÚS 46/16 z 1. augusta 2016). Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v tom, že v dôsledku zdravotných obmedzení je poškodená osoba celkom vyradená alebo sa pre ňu zhoršila možnosť uplatniť sa v spoločenskom, osobnom, rodinnom a pracovnom živote. Ide teda o kompenzáciu za zníženú kvalitu života. Citlivosť týchto prípadov vyžaduje, aby konajúce súdy veľmi komplexne a presvedčivo objasnili svoj myšlienkový postup pri stanovení alebo zmene sumy zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá by mala byť založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a súčasne rešpektovala vzťah primeranosti medzi priznanou sumou a spôsobenou ujmom (utrpenými následkami) v porovnaní s inými obdobnými prípadmi (pozri I. ÚS 458/2022).

20. To v posudzovanej veci sťažovateľa splnené bolo. Odvolací súd zhodne s prvoinštančným súdom náležite vysvetlili, aké dôvody ich viedli k mimoriadnemu zvýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 30 %. Poukázali pritom na skutočnosť, že sťažovateľ napriek vážnym fyzickým a psychickým obmedzeniam nie je úplne vyradený z bežného života a fungovania v rámci spoločnosti a nie je odkázaný na pomoc zo strany tretích osôb, udržuje úzky okruh sociálnych kontaktov a vykonáva aj určité voľnočasové aktivity (bod 29 rozsudku krajského súdu, bod 70 rozsudku okresného súdu).

21. Sťažovateľ ďalej najvyššiemu súdu vytýka, že jeho dovolanie v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP posúdil ako neprípustné napriek tomu, že dovoláciu (právnú) otázku vymedzil zákonom vyžadovaným spôsobom.

22. Z relevantnej časti napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd posúdil dovolanie v tejto časti ako neprípustné, pretože na sťažovateľom nastolenej dovolacej otázke nebolo založené rozhodnutie krajského súdu. V tomto smere zdôraznil, že § 421 ods. 1 písm. a) CSP dopadá

len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a svojim rozhodnutím sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Aj sám sťažovateľ pritom opakovane uviedol, že ním naformulovaná dovolacia otázka nebola krajským súdom riešená. To znamená, že v tomto prípade absentoval podľa dovolacieho súdu zákonný predpoklad prípustnosti dovolania (body 21 až 23 napadnutého rozsudku).

23. Závery najvyššieho súdu nenesú ani v tejto časti podľa názoru ústavného súdu znaky arbitrárnosti či extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom ani sťažnostná argumentácia pritom nie je spôsobilá spochybníť ich ústavnú udržateľnosť. Sťažovateľ v podanom dovolaní naformuloval právnu otázku špecifikovanú v bode 7 tohto uznesenia a z jej podstaty je zrejmé, že sťažovateľ sa pýtal, či je v právomoci súdu pri určení výšky náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. jej mimoriadneho zvýšenia vlastnou úvahou a rozdielne od znaleckých posudkov určiť počet bodov alebo zvyšovať bodové ohodnotenie. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však vyplýva, že odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal z kontrolného znaleckého posudku vypracovaného MUDr. Višňovským konštatujúc, že určenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia je výlučne odbornou otázkou, ktorej posúdenie zveril zákon iba znalcom. Odvolací súd (na rozdiel od súdu prvej inštancie) teda sám vlastnou úvahou nestanovil bodové ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia u sťažovateľa.

24. Je preto potrebné uzavrieť, že otázka položená sťažovateľom v dovolaní bola iba hypotetickou otázkou, pretože takúto právnu otázku odvolací súd neriešil. Pokiaľ za uvedených okolností najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa v tejto časti ako neprípustné, poukazujúc na nevymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP, je takýto právny záver akceptovateľný a ústavne udržateľný.

25. Na základe uvedeného ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo väzbe na obsah sťažnostnej argumentácie konštatuje, že tento nie je spôsobilý relevantným spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani do jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

26. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. K záveru o zjavnej neopodstatnenosti je potrebné dospieť, aj pokiaľ ide o tú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Jeho porušenie totiž sťažovateľ odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva hmotného charakteru. Aj v tejto časti preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu